

21.5.2024

VN/7196/2021
VN/7196/2021-SM-51Oikeusministeriö
kirjaamo.om@gov.fi

Lausuntopyyntö naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen ja sen valmistelun rangaistavuuden selkeyttämistä, tapon syyteoikeuden vanhentumista ja lapsensurman kumoamista koskevasta HE-luonnoksesta

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto

Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomista koskevat kommentit ja huomiot

Poliisiosasto pitää naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomista vakavana ihmisoikeusloukkauksena. Siinä sukuelinten silpominen on jo suomen rikoslainsäädännössä tulkittavissa rangaistavaksi teoksi törkeänä pahoinpitelynä. On kuitenkin huomionarvoista, että nyt puheena oleva kriminalisoiminen ja teot kohdistuvat juuri naisiin ja tyttöihin sekä sukuelinten silpomiseen. Tämä huomioiden erillinen rangaistussääntely viestii voimakkaasti suomen kielteistä kantaa kyseistä perus- ja ihmisoikeuksia loukkaavaa törkeää tekoa vastaan. Rangaistussäännökset selkeyttäisivät nykytilaa kieltämällä kaikenlaiset naisen tai tytön ulkoiseen sukuelimeen kohdistuvat vahingoittamisteot sekä tällaisten tekojen valmistelun, mukaan lukien naisen tai tytön viemisen ulkomaille silpomista varten. Yhtä lailla voitaneen olettaa erillissääntelyn selkeyttävän soveltamista lain käyttäjän kannalta. Erityisesti erillisellä sääntelyllä saataneen selkeytettyä rikosprosessiin kytkeytyvien viranomaisten, poliisin, syyttäjien ja tuomioistuinten lainsoveltamista. Sääntelyllä turvataan ja edistetään naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumista sekä itsemääräämisoikeutta suomessa.

Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevat kommentit ja huomiot

On kannatettava tavoite, että myös naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen valmistelu säädetään rangaistavaksi erillisellä säännöksellä. Valmistelun säätäminen rangaistavaksi voi mahdollisesti ennalta estää varsinaisten tekojen täyttymistä. Esitutkintaviranomaisen näkökulmasta valmisteluluonteisiin rikoksiin liittyä aina jossain määrin näytön hankkimiseen liittyviä ongelmallisuuksia.

Rikosoikeudellista vanhentumista koskevat kommentit ja huomiot

Sisäministeriön poliisiosasto toteaa, että esitetty tappo -nimikkeen vanhentumisajan poistaminen on kannatettava ajatus. Perinteisesti vain murha -nimikkeen kohdalla vanhentumisajaa ei ole käytetty lainkaan. Usein on kuitenkin niin, että teon nimikkeen arvioiminen voi olla henkirikostenkin osalta haastavaa. Kuten esityksessä on esille tuotu, ei murhan ja tapon välinen rajanveto aina ole selvää ja kysymystä on pohdittu myös korkeimmassa oikeudessa. Kyseessä on kuitenkin erittäin vakava rikos, henkirikos, jonka seurauksena uhri kuolee. Rangaistusvastuun toteutumisella on siten erittäin suuri intressi vielä pitkän ajan kuluttuakin. Voi myös olla, että nykysääntelyn mukaisesti rikos todetaan oikeudessa tappona vanhentuneeksi, vaikka asia on murhana tutkittu esitutkinnassa ja saatettu

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

syyttäjältä murhana tuomioistuimen arvioitavaksi. Myös kokemuksesta tiedetään, että osa henkiriikoksista jää ns. pimeäksi jopa kymmeniksi vuosiksi, ennen kuin asian esitutkinta lähtee uudestaan liikkeelle ja rikos saadaan selvitettyä. Myös tätä silmällä pitäen tapon vanhentumisajan poistaminen vaikuttaa olevan perusteltua.

Poliisiosasto yhtyy hallituksen esityksessä kirjattuun näkemykseen siitä, että tapossa on kyse niin vakavasta rikoksesta, että poikkeuksen tekeminen nykyiseen vanhentumisjärjestelmään olisi perusteltua. Täytetyn tapon osalta voidaan perustellusti katsoa, ettei rikoksen hyvitystarve vähene ajan saatossa, koska kyse on arvokkaimpaan oikeushyvään kohdistuvasta tahallisesta rikoksesta.

Poliisiosasto pitää kannatettavana ehdotuksena sitä, että alle 18-vuotiaaseen henkilöön kohdistuneen naisen sukuelinten silpomisen rikoksen syyteoikeuden vanhentumisaika alkaisi siitä, kun asianomistaja on täyttänyt 18 vuotta. Tällä edistetään kansainvälisten velvoitteiden ja sopimusten täytäntöönpanoa ja turvataan lapsiuhrien asemaa.

Lapsensurmaa koskevat kommentit ja huomiot

Poliisiosasto toteaa, että lapsensurma –säännöstä on vuosien saatossa käytetty verrattain vähän. Kuten hallituksen esityksessä on tuotu esille, säännöksen poistamisesta on käyty keskustelua jo aiemminkin. Perusteluna säännöksen säilyttämiselle on ollut, että rikosnimikkeellä ja teon lievemmillä rangaistavuudella on katsottu olevan olennainen merkitys rikokseen pääsääntöisesti syyllistyneiden hyvin nuorien äitien tulevaisuudelle. Poliisiosasto yhtyy hallituksen esityksessä esitettyihin perusteluihin siitä, miksi lapsensurma säännöstä ei ole perusteltua säilyttää jatkossa. Ei ole tarkoituksenmukaista säilyttää rikosnimikettä sillä perusteella, että sillä olisi merkitystä rikoksen tekijälle. Lapsensurma rikoksena kohdistuu lisäksi täysin puolustuskyvyttömään lapseen, jonka henkeä ja terveyttä tulisi suojata erityisellä vakavuudella ja vähintään samoilla yleisillä tahallisia henkirikoksia koskevilla rangaistussäännöksillä kuin varttuneempienkin ihmisten henkeä. Tekijälle synnytyksestä aiheutunut uupumuksen tai ahdistuksen tila, josta johtuen hän surmaa lapsensa, on mahdollista huomioida syntyakeisuusarvioinnissa.

Kommentit ja huomiot esitysluonnoksen johdosta muihin lakeihin tehtäviin muutoksiin

Ei lausuttavaa.

Muut esitykseen liittyvät kommentit ja huomiot

Ei lausuttavaa.

Poliisijohtaja

Stefan Gerkman

Poliisitarkastaja

Arto Hietanen

VN/7196/2021-SM-51

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: